

LBRIS | We know
NATHAN HILL books

WELLNESS

Traducere și note de Justina Bandol

Bookzone
BUCUREȘTI, 2024

El locuiește singur la etajul trei al unei vechi clădiri de cărămidă, de unde nu zărește cerul. Dacă se uită afară, nu vede decât fereastra ei — la o lungime de braț distantă, peste o alee, unde ea locuiește singură la etajul trei al unei alte clădiri vechi. Niciunul nu știe cum îl cheamă pe celălalt. N-au vorbit niciodată. La Chicago e iarnă.

Pe aleea îngustă dintre ei abia dacă pătrunde lumina — și la fel ploaia, ninsoarea, lapovița, ceața sau burnița aceea glacială de ianuarie căreia localnicii îi spun „ploaie înghețată”. E o alee întunecată, liniștită și care nu înregistrează schimbările vremii. Pare să nu aibă nici măcar atmosferă, e doar un gol însăilat în țesătura orașului cu singurul scop de a separa lucrurile între ele, asemenea spațiului cosmic.

Ea i-a apărut pentru prima oară în ajunul Crăciunului. El se duse la culcare devreme în seara aceea, plângându-și îngrozitor de milă — era singurul suflet din toată această clădire zurbagie care n-avea unde să se ducă —, când peste drum s-a aprins o lumină și o mică strălucire caldă a pătruns în întunericul care se cască de obicei în fereastra lui. El s-a ridicat, s-a dus la geam și a iscodit cu privirea afară. Ea era într-o mare agitație, aranjând, despachetând, scoțând rochii mici, în culori vii, din valize mari asortate. Fereastra ei era atât de aproape, ea era atât de aproape — doar o săritură mai ambițioasă despărțea cele două garsoniere —, încât el s-a dat repede câțiva pași înapoi, ca să se afunde mai adânc în întuneric. S-a lăsat pe vine și o vreme — nu prea mult — a rămas cu ochii la ea, până când i s-a părut nepotrivit și indecent să se mai holbeze și s-a întors spășit în pat. Dar, în săptămânile care-au trecut de atunci, s-a tot întors la spectacolul de la fereastra ei, mai des decât i-ar plăcea să recunoască. Uneori stă așa, ascuns, și-l urmărește preț de câteva minute.

Ar fi prea simplu să spunem că i se pare frumoasă. Firește că i se pare frumoasă — de o frumusețe obiectivă, clasică, *evidentă*. Chiar și numai mersul ei — un pas săltat sprinten și voios, cu ceva zglobiu în el — îl farmecă pe de-a-ntregul. Plutește pe

LIBRIS | We know books

podea în șosete groase, făcând pe neașteptate, când și când, câte-o piruetă, și atunci poala rochiei se umflă pentru câteva clipe în jurul ei. În locul acesta murdar și mohorât, ea preferă rochii — rochii cu bretele, înflorate, în culori vii, distonând cu rugozitatea cartierului, cu frigul iernii. Stă în fotoliul ei de pluș cu picioarele strânse sub rochie, cu o figură rece și impasibilă și câteva lumânări aprinse alături, ținând într-o mână o carte, iar cu cealaltă mângâind absent buza unui pahar de vin. El o privește cum atinge paharul și nu-i vine să creadă că buricul mărunț al unui deget poate stârni în cineva atâta zbucium.

Garsoniera ei e decorată cu cărți poștale din locuri pe unde se poate presupune că a fost — Paris, Veneția, Barcelona, Roma — și cu postere înrămate ale unor opere de artă pe care se presupune că le-a văzut în original: statuia lui David, *Pietà*, *Cina cea de Taină*, *Guernica*. Gusturile ei sunt diverse și intimidante; el, pe de altă parte, n-a văzut în viața lui nici măcar oceanul.

Ea citește dezordonat, la orice oră, aprinzând veioza galbenă de lângă pat la două noaptea ca să frunzărească manuale mari și colțuroase — de biologie, neurologie, psihologie, micro-economie — sau volume de teatru, de poezie, istorii groase ale unor războaie ori imperii, reviste științifice cu titluri incomprehensibile și cotoare cenușii insipide. Ascultă muzică, probabil clasică după cum leagănă din cap. El se chinuie să identifice coperte de cărți sau de discuri, iar a doua zi se grăbește la biblioteca publică să-i citească pe toți autorii care pe ea o stârnesc și o țin trează și să asculte toate simfoniile pe care ea pare să le asculte în buclă: *Haffner*, *Eroica*, *Lumea nouă*, *Neterminata*, *Fantastica*. Își închipuie cum, dacă vor ajunge să vorbească vreodată, el o să facă în treacăt vreo remarcă despre *Simfonia fantastică*, iar ea va fi impresionată și se va îndrăgosti de el.

Asta dacă vor ajunge vreodată să vorbească.

Ea e exact genul de persoană — cultivată, sofisticată — pe care el a venit s-o caute în orașul acesta îngrozitor de mare. Defectul evident al planului, după cum își dă seama acum, e că o femeie atât de cultivată și de sofisticată nu va fi niciodată atrasă de un tip atât de necultivat, de provincial, de înapoiat și de rudimentar ca el.

O singură dată a văzut-o să aibă un musafir. Un bărbat. Înainte de sosirea lui a petrecut un timp înspăimântător de lung în baie și a probat șase rochii, alegând în cele din urmă una mov – pe cea mai strâmtă. Și-a strâns părul la spate. S-a machiat, s-a șters și s-a machiat la loc. A făcut de două ori duș. Arăta ca o necunoscută. Bărbatul a sosit cu un bax de șase beri și au petrecut împreună două ore stingherite și fără niciun haz, după cât se pare. Apoi el a plecat strângându-i mâna. Nu s-a mai întors.

Ea s-a schimbat într-un tricou vechi și lăbărțat și toată seara a stat și a mâncat cereale goale, într-un acces de trândăvie singuratică. N-a plâns. A stat pur și simplu.

El a privit-o de peste aleea lor lipsită de aer, spunându-și că în clipele acelea e foarte frumoasă, deși cuvântul „frumoasă” părea dintr-odată prea strâmt. Frumusețea are o față publică și una privată, s-a gândit, și e greu ca una să n-o anuleze pe cealaltă. I-a scris pe spatele unei cărți poștale din Chicago: „Cu mine n-ar fi niciodată nevoie să te prefaci.” A aruncat-o apoi la coș și a încercat din nou: „N-ai avea niciodată nevoie să încerci să fii altcineva decât ești.” Dar nu ie-a trimis. Nu le trimite niciodată.

Uneori, garsoniera ei e întunecată și el își petrece seara – serile lui obișnuite, ermetic închise – întrebându-se unde poate să fie.

Acelea sunt momentele când ea îl privește pe el.

Stă jos la fereastră, pe întuneric, și el n-o poate vedea.

Îl studiază, îl observă, îi înregistrează nemișcarea, calmul, felul admirabil cum stă turcește pe pat și, ore în șir, tenace, citește pur și simplu. E întotdeauna singur. Garsoniera lui – o cutiuță dezolantă cu ziduri albe fără nicio podoabă, o bibliotecă din bolțari și o saltea subțire condamnată să zacă pe podea – nu e un cămin care să aștepte musafiri. Singurătatea pare să-l țină în strânsoare ca o butonieră.

Ar fi prea simplu să spunem că i se pare chipeș. Mai degrabă, i se pare chipeș pentru că el nu-și dă seama că poate fi considerat așa. Bărbuța întunecată îi pune întrucâtva în umbră fața delicată ca de bebeluș, puloverele largi ascund un trup de copil al nimănu. Părul n-a mai fost de câțiva ani la frizer și-i cade

În suvițe unsuroase peste ochi, până la bărbie. Ținutele lui sunt de-a dreptul apocaliptice: tricouri negre uzate, bocanci negri strâmți și blugi închiși la culoare care au nevoie urgentă de petice pe ici, pe colo. Niciun indiciu că ar deține vreo cravată.

Uneori se postează în fața oglinzii la bustul gol, alb ca ceara, dezaprobat. E atât de *mic* — scund, anemic și uscățiv ca un narcoman. Supraviețuiește din țigări și din mesele luate la întâmplare — de obicei casolete învelite în plastic și puse la microunde, uneori mâncare la plic rehidratată și transformată în chestii vag comestibile. Asistând la așa ceva, ea se simte ca atunci când vede porumbei nesăbuiți aterizând pe șinele intens electrificate ale metroului.

El are nevoie să mănânce legume.

Potasiu și fier. Fibre și fructoză. Boabe de cereale care trebuie mestecate îndelung și sucuri viu colorate. Toate elementele și elixirele sănătății. Ei îi vine să lege un ananas cu o panglică, să-i facă fundă și să i-l trimită cu un bilețel. Apoi un fruct nou în fiecare săptămână. Și să-i scrie: „Nu-ți face rău singur!”

De aproape o lună se uită cum tatuajele se întind ca o iederă pe spatele lui, unindu-se acum într-o revărsare de modele și culori care-i migrează în jos pe brațele subțiri, și se gândește: „Nu m-ar deranja.” De fapt, un tatuaj asertiv are ceva liniștitor, mai ales dacă se vede de sub gulerul unei cămăși sport. Sugerează o personalitate sigură de sine, i se pare ei, un om cu o anumită forță a propriilor convingeri — care *are* convingeri —, cu totul diferit de criza ei interioară perpetuă și de întrebarea care nu-i dă pace de când s-a mutat la Chicago: „Ce se va alege de mine?” — sau poate mai exact: „Care dintre eurile mele este cel adevărat?” Tânărul tatuat agresiv pare să-i indice o nouă cale de urmat, un antidot la anxietatea incoerenței.

E artist plastic — asta măcar e clar, fiindcă cel mai adesea îl vede amestecând vopsele și solvenți, cerneluri și culori, scoțând cu grijă hârtie fotografică din baia de acid sau aplecându-se peste cutia cu sursa de lumină albă ca să inspecteze negativele printr-o lupă mică. E uluită de cât timp poate sta pur și simplu să privească. Uneori, o oră întregă nu face decât să compare două

imagini, uitându-se întâi la una, apoi la cealaltă, din nou la prima, căutând s-o afle pe cea mai aproape de perfecțiune, iar când o determină încercuiește negativul cu un creion roșu de ceară. Din două, unul e mereu marcat cu un „x” și eliminat, și ea îi aplaudă firea hotărâtă: când alege o imagine, un tatuaj sau un anumit stil de viață boem, el alege cu devotament. E o calitate pe care ea — care nu se poate decide nici măcar în privința celor mai simple lucruri: cu ce să se îmbrace, ce să studieze, unde să locuiască, pe cine să iubească, *ce să facă, de fapt, cu viața ei* — o invidiază și o râvnește deopotrivă. Minte lui e calmă pentru că are un scop înalt; ea se simte ca un bob de fasole care n-are astâmpăr în teacă.

El e exact genul de persoană — pasionată, răzvrătită — pe care ea a venit s-o caute în orașul acesta îndepărtat. Defectul evident al planului, după cum își dă seama acum, e că un bărbat atât de răzvrătit și de pasionat nu va fi niciodată atras de o fată atât de convențională, de conformistă, de anostă și de burgheză ca ea.

Așa că nu-și vorbesc, iar nopțile de iarnă trec încet, glacial, chiciura învelește crengile copacilor ca un strat de ciripede. Și tot anotimpul curge la fel: când nu e lumină în apartamentul lui, el o urmărește pe ea; când e întuneric în ai ei, ea îl urmărește pe el. Iar în nopțile când ea nu e acasă, el stă în camera lui și se simte deprimat, deznădăjduit, poate chiar jalnic, se uită lung la fereastra ei și simte că timpul fuge de neoprit, oportunitățile dispar, simte că pierde cursa cu viața pe care și-ar dori s-o ducă. Iar în nopțile când el nu e acasă, ea stă în camera ei și se simte abandonată, lovită încă o dată de soartă, și cercetează cu privirea geamul ferestrei lui ca pe un acvariu, sperând ca din întunecimea de dincolo de el să țâșnească ceva magnific.

Și iată-i stând amândoi ascunși, pândind în umbră. Afară ninge cu fulgi pufoși și liniștiți. Înăuntru, fiecare e singur în mica sa garsonieră, în vechea sa clădire păraginită. Nu e lumină la niciunul din ei. Fiecare așteaptă întoarcerea celuilalt. Amândoi stau la câțiva pași de fereastră și se uită. Se uită lung peste drum, în celălalt apartament întunecat și, fără să știe, se privesc în ochi.

Clădirile lor n-au fost gândite ca locuințe. A lui a fost, la origine, o fabrică. A ei, un depozit. Cei care le-au construit n-au prevăzut că aici vor trăi oameni, așa că nicio încăpere n-are vedere frumoasă de la geam. Amândouă au luat naștere în anii 1890, au adus profit până prin anii 1950, au fost abandonate în anii 1960 și pe urmă au somnolat — până acum, în ianuarie 1993, când au fost pe neașteptate preluate și readuse la viață cu o nouă destinație: să devină apartamente și ateliere pentru artiștii pauperi ai orașului. Iar el e însărcinat să consemneze acest proces.

Trebuie să devină memoria clădirii, să-i surprindă starea de paragină dinaintea renovării. În scurtă vreme, echipe de lucrători — „lucrători” fiind un termen destul de lax pentru poeții, pictorii și chitariștii care vor munci în schimbul unei chirii reduse — vor începe să curețe, să șmirgheluiască, să văruiască și să debaraseze pentru a crea în clădire condiții propice locuirii. Așa că el bântuie acum prin ungherele cele mai rău mirositoare, cele mai părăsite ale fostei fabrici, immortalizând ruina cu un aparat foto împrumutat.

Sus la etajul patru, în timp ce străbate culoarele lungi, fiecare pas al lui stârnește o ceață de praf și murdărie. Fotografiază mizeria și sfărâmurile căzute peste tot din tavan, din tencuială, din pereții de cărămidă. Fotografiază graffitiurile complicate, geamurile sparte, draperiile făcute zdrențe. Se teme să nu dea peste vreun vagabond adormit și nu se poate decide dacă ar fi mai bine să facă sau nu zgomot. Dacă nu face, poate reușește să evite un conflict. Dar dacă face, poate boschetarul se va trezi și va fugi de frică.

Se oprește când îi atrage ceva atenția: o rază de soare pe un perete, brăzdând vopseaua veche care se cojește lent, scorojindu-se într-o mie de fisuri și plesnituri mărunte. La un secol după ce a fost aplicată, vopseaua își capătă libertatea, și textura ei îi amintește de reticulația portretelor pictate de vechii maestri flamanzi. Îi amintește, la fel, mai prozaic, de balta de acasă, de

pe terenul tatălui său, cea care seca în verile secetoase, lăsând la vedere noroiul de pe fund, întărit apoi la soare și crăpând într-o rețea încâlcită de fractali în miniatură. Vopseaua de pe zidurile de aici arată exact ca țărâna aceea sfărâmată, și el o surprinde în profil, ca să atragă ochiul privitorului spre exfoliațiile adânci, zbârlite: e fotografia nu atât a ceva, cât *despre* ceva — despre vechime, schimbare, transfigurare.

Merge mai departe. Se hotărăște să facă zgomot, căci n-are încredere că se poate furișa propriu-zis cu bocancii lui — groși, cu plachete metalice, cumpărați pe mai nimic la un secondhand de echipament militar și de nelipsit aici, date fiind cuietele care ies din podea și cioburile care atestă nopți de pomină cu sticle de bere făcute țandări. Ar trebui să poarte și mască, își spune, din cauza prafului din aer — praf, mizerie și probabil igrasie și spori de mucegai, plumb toxic și microbi răuvoitori, un nor nemișcat și cețos de particule care transformă lumina soarelui intrată pe ferestre în fâșii scânteietoare numite în fotografia peisagistică „raze divine”, dar care aici sunt mai degrabă o blasfemie. „Raze de mâzgă”, poate.

Sunt apoi ácele — o sumedenie, adunate în mici teancuri aranjate metodic în câte un colț întunecos, adunate cu tenacitate și golite, doar cu o fărâmă de zaț întunecat în vârf, și el le fotografiază cu cea mai mică profunzime de câmp de care e capabilă lentila, încât imaginea e aproape complet blurată, ceea ce lui i se pare că evocă ingenios tot ce ar fi putut să simtă bietul suflet care a jinduit aici după ac. Heroina inspiră în cartier o atitudine ambivalentă bizară: oamenii se plâng cu jumătate de gură de ácele hipodermice pe care le găsesc în parc și de clădirile abandonate cunoscute de toată lumea drept cuiburi pentru drogații din zonă. Și totuși, dintre artiștii care locuiesc în această clădire și se plâng când și când de heroinomani, majoritatea tind să arate ca și cum și ei se injectează. Și încă des. Au înfățișarea costelivă, searbădă, ochii duși în fundul capului și părul lățos ale celor care se tripează des. De fapt, de asta a ajuns și el să locuiască aici; proprietarul l-a găsit la prima lui expoziție și l-a întrebat:

- Tu ești Jack Baker?
- Da, a spus el.

— Tu ești autorul fotografiilor?

— Dap.

Era o expoziție de toamnă la School of the Art Institute din Chicago, cu lucrări ale studenților proaspăt admiși la arte de atelier. Printre cei vreo douăzeci și cinci de novici, Jack era singurul care lucra predominant în fotografia peisagistică. Ceilalți erau pictori expresioniști cu un talent exorbitant, asamblau sculpturi sofisticate din diverse obiecte sau lucrau în arta video, construind instalații complexe din televizoare și videocasetofoane interconectate.

Jack, în schimb, făcea polaroiduri.

Cu copaci.

Copacii de acasă, din prerie, care creșteau bătuți de intemperii: înclinați, cu trunchiurile împinse pieziș de vântul neînduplecat.

Nouă asemenea fotografii erau așezate într-un caroiaj de trei pe trei pe peretele alb al galeriei, iar alături de ele stătea Jack, așteptând să fie abordat de vreun vizitator în legătură cu operele sale — ceea ce nu se întâmpla. Până la tânărul palid cu pulover alb zdrențuit și bocanci cu șireturile desfăcute, pe lângă el trecuseră deja câteva zeci de colecționari bine îmbrăcați. Nou-venitul i se prezentă drept Benjamin Quince, masterand în anul șapte la studii media, aflat în faza de scriere a tezei, ceea ce unui începător ca Jack i se păru incomprehensibil ca nivel de realizare academică. Benjamin era literalmente prima persoană care-i punea o întrebare despre exponatele lui, și anume:

— Deci. Copaci?

— În ținutul meu natal vântul suflă tare, spuse Jack. Îndoaie copacii.

— Am înțeles, spuse Benjamin, mijind ochii în spatele ochelarilor mari și rotunzi și frecându-și leneș bărbia nerasă, presărată cu pete aspre neregulate.

Purta un pulover de lână lăbărțat, scămoșat și pe alocuri peticit cu croșeta. Părul cânepiu-închis, rar, crescând în smocuri, era nespălat și lung atât cât să trebuiască în permanență dat după ureche.

LIBRIS

We know
BOOKS

— Și care e ținutul tău natal? continuă el.

— Kansas, spuse Jack.

— Ah! făcu Benjamin dând din cap, ca și cum asta îi confirma ceva important. Inima țării.

— Da.

— Grânarul Americii.

— Exact.

— Kansas. Grâu sau porumb? Încerc să-mi închipui cum arată.

— Știi cântecul *Home on the Range*¹?

— Normal.

— Ei bine, de acolo sunt.

— Bravo ție că ți-ai luat tălpășița! spuse Benjamin făcându-i cu ochiul, apoi studie o clipă fotografiile. Pun pariu că pozele astea nu interesează pe nimeni.

— Mulțumesc mult.

— Nu e o judecată de valoare. Spun doar că imaginile astea probabil nu atrag atenția publicului de aici. Am dreptate?

— Cei mai mulți zăbovesc între una și trei secunde în fața lor, pe urmă zâmbesc amabil și merg mai departe.

— Și-ți dai seama de ce?

— Nu prea.

— Pentru că polaroidurile nu sunt niște active în care se poate investi.

— Poftim?

— Nu se vând. La Sotheby's n-a fost licitat niciodată vreun polaroid. Sunt bunuri de masă, instantanee, ieftine și perisabile. Chimicalele din ele se degradează, imaginea se diluează. Nu sunt bunuri durabile. Oamenii ăștia de aici, făcu Benjamin un gest vag cu mâna către toată lumea din sală, se consideră colecționari, dar mai potrivit ar fi să le spunem *investitori*. Sunt niște marionete capitaliste. Unelte ale materialismului. Caută să cumpere ieftin și să vândă scump. Problema ta e că un polaroid n-o să se vândă niciodată scump.

1 Cântec tradițional din Vestul american, devenit în 1949 imnul statului Kansas.

LBRIS

We know
books

— Sincer, nu m-am gândit la asta.

— Foarte bine ai făcut.

— Pur și simplu mi-au plăcut copacii ăia.

— Trebuie să recunosc că-ți admir autenticitatea. Nu ești o curvă care să-i lingă pe-ăștia-n fund. Îmi place. Aici Benjamin veni mai aproape, puse o mână pe umărul lui Jack și-i șopti: Fii atent! Am cumpărat o clădire în cartierul Wicker Park. O fostă turnătorie abandonată. Un dolar, atâta am plătit. Banca voia pur și simplu să scape de ea. Știi ce-i Wicker Park?

— Nu prea.

— Zona de nord. Cam cînșpe minute cu metroul de aici. Mergi șase stații pe magistrala Blue Line și ajungi într-o cu totul altă lume.

— În ce sens alta?

— În primul rând pentru că e adevărată. E un loc care are substanță. Acolo se face artă adevărată, spre deosebire de rahaturile astea care trebuie să le placă sponsorilor universității. Și muzică adevărată, nu mizeriile comerciale de la radio. Eu îmi renovez clădirea, o refac practic de la roșu și vreau s-o transform într-un bloc pentru artiști. I-am zis Turnătoria. Totul foarte exclusivist, numai pe bază de invitație, nimic mainstream, nimic convențional, niciun băiat de bani gata, niciun șmecher din frățiile studentești.

— Sună bine.

— Bagi heroină?

— Nu.

— Dar *arăți* ca și cum ai băga. Ceea ce e perfect. Vrei să te iau în clădirea mea?

Pentru prima dată în viața lui, faptul că era slab și fragil funcționase cumva în favoarea lui Jack: îi obținuse un apartament în Wicker Park — cel în care locuiește acum fără să plătească chirie, în schimbul serviciilor sale fotografice, printre muzicieni, artiști plastici și scriitori care arată și ei, majoritatea, ca și cum ar lua heroină. E un loc palpitant, și Jack își dă seama că, în ciuda stării proaste a clădirii, în ciuda întunericii, a dezolării și a frigului pătrunzător al unei ierni autentice de Chicago, în ciuda

 |
 tâlhăriilor frecvente din cartier, a dealerilor care pândesc în parc și a bandelor cu rivalitățile lor complexe și cu sporadicele lor încăierări, îi place foarte mult. E prima lui iarnă departe de casă și nu-i vine să creadă cât de viu se simte aici, cât de liber — total, adevărat și nemaîntâlnit de liber. Orașul e gălăgios, murdar, periculos și scump — dar îi place la nebunie. Îi place mai ales zgomotul — vuietul trenurilor de metrou la suprafață, claxoanele taxiurilor nerăbdătoare, zbieretul sirenelor de poliție, geamătul gheții de pe lac când se freacă de malurile de beton. Și îi plac foarte mult nopțile când zgomotul încetează, când orașul e scos din funcțiune și amuțit de vreo furtună care aduce pe urmele ei cea mai spumoasă și mai lentă ninsoare pe care a văzut-o vreodată, când mașinile sunt îngropate la bordură, iar cerul e un paravan de lumină portocalie reflectată din felinare și fiecare pas stârnește cel mai plăcut scrâșnet eluvial. Îi place mult orașul noaptea, mai ales când iese din muzeul de artă și privește în lungul lui Michigan Avenue spre conturul magnific al centrului, clădirile înalte care, în zilele posomorâte, ating stratul gros de nori, cu fețele lor plate uriașe spuzite de sute de pătrățele galbene acolo unde viața de afaceri a orașului palpită peste program.

E un sentiment ciudat să simți că ești viu, să înțelegi poate pentru prima oară că până acum nu ți-ai trăit cu adevărat viața; ai îndurat-o.

La Chicago, Jack vede arta pe viu (în locul de unde vine el nu există muzee), merge la teatru (a frecventat o școală care n-a pus niciodată o piesă în scenă), mănâncă feluri de mâncare complet noi pentru el (nu le-a întâlnit niciodată până acum — sos pesto, lipii, empanada, colțunași, baba ghanoush) și-și ascultă colegii de grupă dezbătând cu sinceritate cine e mai bun: John Ashbery sau Frank O'Hara? Arne Næss² sau Noam Chomsky? David Bowie sau literalmente oricine altcineva? (Dezbateri care, printre cei de acasă, n-ar fi stârnit decât priviri holbate sau, even-

2 John Ashbery (1927–2017), poet american reprezentativ pentru așa-anumita Școală artistică de la New York din anii 1950–1960, a cărei figură centrală a fost poetul Frank O'Hara (1926–1966). Arne Næss (1912–2009), filozof și ecoactivist norvegian, părintele conceptului de „ecologie profundă” (*deep ecology*).

LIBRIS | We know books

tual, niște pumni în față.) Pentru tot restul vieții, cântecele lansate în această farnă îi vor trezi întotdeauna un sentiment de expansiune și libertate. Băieții de la Rage Against the Machine țipând *Fuck you, I won't do what you tell me!*³ întruchipează cel mai exact acest nou etos al descătușării, dar chiar și hiturile comerciale ieftine de la radio i se par speciale și semnificative, cântece precum *Life Is a Highway*, *Right Now*, *Finally* și melodia aceea din *Aladdin*, difuzată la nesfârșit, pe care Jack o percepe aproape ca pe imnul lui personal închinat vieții la Chicago: e cu adevărat „un nou tărâm”.

(Nu va recunoaște niciodată în fața nimănui că fredonează în secret și uneori chiar cântă la duș o melodie dintr-un film Disney de desene animate — ba, mai mult, că asta îi dă putere. Nu, o va duce cu el în mormânt.)

Îi place atât de mult zgomotul orașului pentru că are ceva reconfortant — e o mărturie a existenței altor oameni, vecini, compatrioți. În plus, faptul că devii impermeabil la zgomot, că dormi liniștit pe tot parcursul nopții urbane, fără să tresari la claxoanele, vocile, alarmele de mașină și sirenele de poliție de afară, are ceva nobil — e un indiciu major al ridicării deasupra lumii materiale. Acasă, singurul zgomot era suflul surd, dar constant al vântului, un vânt de prerie neobosit și monoton. Uneori însă, aduse de vânt după asfințitul soarelui, se auzeau lătratul și urletele coioților care bântuiau în fiecare noapte câmpurile după hrană. Iar când și când, urletul unei haite întregi se îngusta brusc și lugubru la o singură voce și devenea mai imperios, asemănător mai degrabă cu un scheunat, apoi mai jalnic, ca un scâncet, și Jack, încă treaz și auzind totul în ciuda păturii trase mult peste cap, știa exact ce se petrece: un coiot rămăsese agățat în gard.

Lucrurile stau astfel: când trec vreun gard de sârmă ghimpată, coioții se întâmplă să nu sară suficient de sus și se agățat în

3 Versul final, repetat în crescendo, al melodiei *Killing in the Name*, lansată de formația americană de rock Rage Against the Machine în noiembrie 1992. Melodia protestează față de practicile violente ale poliției americane și în particular față de brutalitatea împotriva lui Rodney King, caz care provocase (în urma achitării polițiștilor implicați) revoltele masive din Los Angeles din aprilie-mai 1992.

vârful lui chiar cu locul unde picioarele din spate li se prind de corp, loc care la canine are, din păcate, forma unui cârlig. Întind atunci labele din față și dau din ele de parc-ar înota, la mică distanță de pământ, însă fără a reuși să-l atingă, zvârl cu picioarele din spate, dar rămân atârnați acolo, deși se zbat din toate puterile, pentru că nu sunt echipați biologic cu încheieturile sau cu flexibilitatea care pe alte animale le-ar ajuta să scape de pe gard. Cioiții nu se pot contorsiona îndeajuns, nu-și pot răsuci picioarele din spate — menite doar să-i propulseze —, așa că stau spânzurați acolo toată noaptea. Și, fiindcă s-au agățat în sârmă ghimpată, e foarte probabil că au nimerit și s-au înfipt în ghearele ascuțite ca un vârf de cuțit ale gardului, care acum pătrund tot mai adânc în locul cel mai moale și mai fragil din corpul lor, și cu cât se zvârcolesc și lovesc și se zbuciumă mai tare, cu atât mai rău țepii de sârmă le răscolesc măruntaiele — și așa și mor în cele din urmă: înjunghiați în burtă, sângerând masiv, în timp ce vântul le poartă țipetele la kilometri întregi depărtare. Jack îi vedea dimineața, atârnați ca o rufă pe sfoară.

În comparație cu ei, sirenele din Chicago par o binecuvântare. Chiar și tâlhăriile sunt o taxă rezonabilă pentru a intra în această lume.

Jack n-a fost încă tâlhărit. De când s-a mutat în Wicker Park, și-a fabricat o înfățișare care speră el că descurajează bandiții, o figură aparent periculoasă construită din haine la mâna a doua cumpărate de la magazinele de caritate, tatuaje pe tot brațul, o claie de păr neîngrijit, un mers țațoș de orășean și o privire fermă, cu sclipiri de oțel, peste o țigară care-i spânzură aproape neîncetat de buze — toate comunicând, speră el, „cară-te!”. Nu vrea să fie tâlhărit, și totuși e conștient că posibilitatea aceasta face parte, în chip bizar, din miraj, din atracția specială a cartierului. Artiștii care se produc aici nu vin în ciuda pericolelor, ci tocmai din cauza lor. Vin să le trăiască, să se pătrundă de ele. Potrivit lui Benjamin Quince (care poate să se ambaleze foarte tare pe acest subiect și să vorbească despre el toată noaptea), Wicker Park e echivalentul lui Montmartre la Chicago: ieftin, murdar, dărăpănat, adică viu.

Sordidul e glorificat pe față, așadar, de aici și fotografiile făcute de Jack, care încearcă să surprindă exact această trăsătură

a cartierului: zgura, mîzga. Pe coridoare, prin fostele birouri și magazii ale etajului patru, Jack caută mărturii ale vieții la limită. Vopseaua crăpată. Acele aruncate. Geamurile sparte. Draperiile îngălbenite. Pereții care se năruie. Praful așternut atît de gros după ani și ani, încât e mai curând nisip.

— Chestiile astea sunt rană vie, spune Benjamin pe urmă, când examinează pozele.

Stau amîndoi în picioare pe acoperișul blocului, într-o zi din miezul iernii. Jack își suflă în căușul mâinilor înghețate. Poartă paltonul lui obișnuit negru, scurt și subțire, sub care și-a pus toate puloverele pe care le are. Benjamin poartă o geacă cu glugă, atît de groasă, încât zici că e umflat cu pompa. Obrajii îi sunt roșii ca miezul de pepene, haina lui pare moale și călduroasă și e probabil umplută cu puf de gîscă, material de care Jack a auzit, dar pe care nu l-a văzut niciodată.

Benjamin se uită la fotografia, iar Jack, la cartierul cenușiu din jur, la pietonii sau mașinile întâmplătoare, la mormanele de zăpadă murdară, la străzile și aleile ce se întind perfect drepte pînă în punctul de fugă de pe lacul Michigan. Sunt pe latura de est a clădirii, cea care dă spre fata de la fereastră. Fata fără nume. Jack se uită în jos la garsoniera ei. Ea nu e acasă, dar priveliștea nouă de sus îl umple de un fior straniu. Vede un covoraș pus de ea pe podea lângă geam și care nu e vizibil din punctul lui de observație de la etajul trei. Și dă acestei noi informații despre ea un sens major: „E o femeie care cumpără covoare.”

Ar vrea să știe totul despre ea. Dar n-a întrebat pe nimeni nimic, pentru că nu-și dă seama cum ar putea să întrebe fără să dezvăluie că o spionează din când în când, practică de care i-e rușine doar pentru că știe că alții l-ar face de rușine pentru ea.

— Trebuie să punem chestiile astea pe internet, spune Benjamin, admirînd încă pozele.

— În regulă, zice Jack chiar în clipa când, exact sub ei, un bărbat intră pe alee.

Duce o geantă mare sport, de culoare neagră, și, după cum se împleticește, pare că ori geanta e atît de grea încât îl dezechilibrează, ori e foarte beat.

— Ce-i aia internet? întrebă Jack.

LIBRIS

We know
books

Benjamin ridică privirea.

— Serios?

— Da. Ce-i aia?

— Internetul. Superautostrada informatică. Chestia aia globală, digitală, hipertextuală, spațiul virtual.

Jack dă din cap, apoi spune:

— Sincer să fiu, nu cred că mi-s prea clari termenii ăștia.

Benjamin râde.

— În Kansas încă n-au ajuns calculatoarele?

— Ai mei nu le-au văzut niciodată rostul.

— Bun, deci internetul. Cum să-ți explic? Benjamin se gândeste o clipă. Știi anunțurile alea despre formații, pe care le lipesc băieții pe stâlpii de telefon?

— Dap.

— Internetul e exact ca ele, dar imaginează-ți că n-ar fi pe stâlpii de telefon, ci înăuntrul lor.

— Stai că m-ai pierdut.

— Închipuie-ți că sunt înăuntrul *firelor* de telefon, călătorind cu viteza luminii, legate toate între ele, dinamice, comunicând, accesibile oricui pe lumea asta.

— Oricui?

— Oricui are un calculator și un abonament de telefon.

Anunțul meu l-au văzut oameni din Anglia, Australia, Japonia.

— Ce treabă au unii din Japonia cu anunțul tău?

— Paria există peste tot, amice. Oameni nepopulari, neînțeleși, disidenți, nemulțumiți, ciudați. Cu ajutorul internetului putem să ne găsim. E ca o lume alternativă absolut incredibilă. Nu mai trebuie să te prosternezi în fața regulilor obișnuite, a conformismului. Ești liber să-ți manifesti eul bezmetic și dezlănțuit. Așa că e un spațiu mai cinstit, mai puțin calp, mai real.

— Mai real decât ce?

— Decât lumea. Acvariul ăsta prefabricat în care trăim.

Sistemul ăsta opresiv și mercantilizat care ne controlează mințile.

— Uau! Cred c-ai pus un anunț dat naibii.

— E bestial.

— Și despre ce e? Despre Turnătorie?